

SİVAS'TA SALÂVATLAMALAR

“Salâvatlama”s in Sivas

Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA*

ÖZ

Halk Edebiyatında gün yüzüne çıkmayı bekleyen yahut üzerinde az çalışılmış daha pek çok konu vardır. Bunlardan birisi de salâvatlamalardır. İslam dünyasında Peygamber ismi geçtikten salâvat getirmek Peygamberin değerini ve yüceltilmesini ifade eder. Salâvatların dinî anlamdaki iyi çağrışmaları halk kültüründe de kendisine yer bulmuştur. Halk edebiyatında salâvatlama adı verilen bu iyi dilek ve dua sözleri, düğünlerde, ekin biçmede ve güreş müsabakalarında sıklıkla kullanılan manzum sözlerdir. Teknolojik gelişmelerin etkisiyle artık makinelerle biçilen ekin biçmede artık salâvatlamalara pek rastlanmamaktadır. Ancak hâlâ düğünlerde ve güreş müsabakalarında salâvatlamalarla karşılaşılmaktadır. Bunun yanında, bu çalışmada örnek olarak alınan Sivas ilinde, salâvatlamaların kısmen de olsa varlığını sürdürdüğü görülmektedir.

Anahtar Kelimeler

Düğün salâvatlamaları, ekin salâvatlamaları, pehlivan salâvatlamaları.

ABSTRACT

In Folk Literature, there are lots of subjects which have not never been studied on before or studied slightly. One of those is genre of salavatlama. In Islam World, to say “salavat” after the Prophet Muhammed’s name expresses his importance. Religious connations of salâvatlama which aim to express good wishes are also very important in folk culture. Salavatlamas are expressions in verse that are said in wedding, harvesting and wrestling competitions. Today, farmers reap their harvest with harvester through technological developments. Thus harvesting salâvatlamas have disappeared in folk culture. However, salâvatlamas have still continued their existence in wedding ceremonies and in wrestling competitions. Moreover, salavatlamas in Sivas which have been taken as a case in this study have partially continued their existence.

Key Words

Wedding salavatlamas, harvesting salavatlamas, wrestler salavatlamas.

Salâvat, ekin biçimi, düğün ve güreşlerin yapıldığı sıra iyi niyet ve duaları ihtiva eden ve sonunda Hz. Muhammed’e salâvat getirilen manzum sözlerdir.

“Şüphesiz Allâh ve melekleri Peygamber’e salât ediyorlar. Ey iman edenler siz de ona salât edin, selâm edin. (Ahzâb, 56)(Altuntaş-Şahin 2005: 425)

Demek oluyor ki salât / salâvat getirmek bu surede belirtildiği gibi Allah’ın buyruğudur. “Sallallâhu aleyhi ve sellem” demekle kullar, Peygamber’e dua etmiş olurlar. Allah’ın salât etmesi Hz. Muhammed’e rahmet etmesi; meleklerin salât etmesi ise, Peygamber’in değerini yüceltmesini ifade eder.

Allâh katında aşkına âlem yaratıl-

mış olan Hz. Muhammed’in mertebesi çok yücedir. Böylesi yüce bir insan sevilme ve sayılmaya bihakkin lâyük bir insandır. Bundan dolayıdır ki dua edilirken önce hamd ü sena edilir ve sonrasında da salât ü selâm getirilir.

Diğer taraftan namaz kılınırken et-tehiyyatü okunduktan sonra da salâvat getirilir. Söz gelişi

“Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âl-i Muhammed, kemâ salleyte alâ âl-i İbrahim ve bârik alâ Muhammedin ve alâ âl-i Muhammed, kemâ bârekte alâ âl-i İbrahim, inneke hamîdun mecîd.” denilirken Hz. Muhammed’e ve onun soyuna yani Ehl-i beyt’e dua edilir.¹

*Cumhuriyet Üniv. Edebiyat Fakültesi Türk Halkbilimi Bölümü Öğretim Üyesi, drdogankaya@gmail.com

Salâvat getirmenin, Müslümanlar için önemi ve faydaları şunlardır:

1. Günahların affedilmesinde vasıta olur.
2. Peygamber'e yakın olmaya vesiledir.
3. Müminin Peygamber'in ahlâkıyla ahlâklanmasını sağlar.
4. Mümin, kötülüklerden kurtulup fazilete erer.
5. Allah'ın rahmetinden nasiplenir.
6. Duaların kabulüne vesile olur.

Hz. Muhammed'in salâvat konusundaki şu iki hadisi çok önemlidir.

"Kıyamet günü insanların bana en yakın olanları üzerime en çok salâvat getirenlerdir."

"Kim benim üzerime 1 salâvat getirirse Allah onun üzerine 10 salâvat getirir. Kim benim üzerime 100 salâvat getirirse Allah onun iki gözü arasına nifaktan kurtuluş beratı yazar. Ayrıca ateşten kurtulduğuna dair bir beraat yazar ve kıyamet günü onu şehitlerle beraber cennete iskân eder." (http://www.islamiyet.gen.tr/salavat/salavat_nedir.php)

Müslüman için bu kadar önemli olan salâvat, çağlar boyu Türklerin ferdi ve içtimai hayatına girmiştir. Bunun şuurunda olanların günlük hayatlarında daima salâvat getirmelerinin yanında, salâvatı bazı gelenekle ilgili pratiklerin içine de sokmuşlardır.

Söz konusu uygulamaların üç örneğini Sivas civarında görmekteyiz. Bunlar; *ekin'in hasadı sırasında, düğünlerde ve yağlı veya karakucak güreşlerinde söylenen salâvatlardır*. Bunlar genel olarak **salâvatlama** olarak isimlendirilmektedir.

A. Ekin Salâvatlamaları

Halk edebiyatında üzerinde pek durulmamış olan salâvatlama geçmişte

daha canlı olarak yaşatılmakta idi. Sivas ve civarında düğün ve güreş müsabakaları sırasında hâlâ varlığını sürdüren bu gelenek, Yazımızda salâvatlamaları konu edinirken Sivas yöresini esas aldık. Daha ziyade Sivas'ın Divriği ilçesinde yaygın olan ekin salâvatlamaları, ekin toplandıktan sonra söylenir ve törenle yapılır. Bu törenlere "Ekin Salâvatlama", "Tükencilik" veya "Kurtulmaç" denilir. Ekinin sonuna yaklaşıldığında ırgatlar, tarla sahibine bunu haber verirler. Tarla sahibi çalışanların sayısına göre kuzu, hindi, horoz veya tavuk keser. Yapılan yemeklere mevsimine göre meyve de eklenir. Ekinin tarla belli bölümlere ayrılır. Bu bölümlerin her birine "hon" denilir. Bir honluk yerden bir arabalık ekin çıkar. Tarlada bir honluk yer kaldığı zaman honcubaşının işaretiyle kalan ekinler hızlı hızlı toplanmaya başlanır. Irgatlar topladıkları ekinleri başları üzerinde dolaştırırlar. Bu sırada honcubaşı salâvatlamaya başlar. Söylenen her dördünlüğün sonunda oradakiler hep bir ağızdan "Allah Allah..." diye bağırlar. Başları üzerindeki desteleri (pıratları) bereketli olması düşüncesiyle "Allah Allah" diyerek havaya yahut yığınların üzerine atarlar. Gürür civarında, çalışanlar tarlanın bir kısmındaki ekinleri "kurdun kuşun hakkıdır" diyerek toplamazlar. (Öz 1999: 282)

Honcubaşı; ekinin sağlıklı toplanmasından dolayı Allah'a şükreder ve tarla sahibinin ekininin her zaman bereketli olması için Allah'tan niyazda bulunur. Tarla sahibi çalışanlardan sevimli olanına yahut maddi durumu iyi olmaya bahşiş verir ve ekinini yağmura yaşa bırakmadıkları için teşekkür eder ve paralarını verir. Daha sonra yemekler yenilir. Bu yemeğin adına "kurtumcalık" denilir.

Divriği'de ekin salâvatlaması sıra-

sında söylenen salâvatlamalar şunlardır:

Adem Baba ekti ekini / Cebrail kesti kökünü / Peygamber bunun vekili / Verelim Muhammed'e salâvat

Güzün ekerler ekini / Yazın sökerler kökünü / Peygamber bunun vekili / Verelim Muhammed'e salâvat /

Habil ekti Kabil biçti / Çütçü Musa çütün koştı / Evlek alıp tohum saçtı / Verelim Muhammed'e salâvat

Eken biçer konan göçer / Cennet kapısı cömertler açar / Cömertler yüzü gözü hürmetine / Verelim Muhammed'e salâvat

Kara kazanın kaynaması / Gollük çömçenin oynaması / Bu da ekinin sonlaması / Verelim Muhammed'e salâvat

Pirime rahmet / Rençpere kuvvet / Tarlaya bereket / Sallallahü Muhammet / Allah Allah Hü... (Özen 1987: 280-282; Özen 191981: 15-16)

Ne yazık ki bu salâvatlamalar, biçerdöverlerin çıkması sebebiyle, ekin biçimi sırasında artık söylenmemektedir.

B. Dügün salâvatları

Anadolu'da düğünlerin en güzel şekilde yapılması için başlamasından bitirilmesine kadar oldukça hassasiyet gösterilir. Dügünün organizesinde düğün kâhyasına, bayraktara ve sağdıç önemli işler düşer.

Çalışmamıza konu olan bayraktar, düğüne gelen misafirlerin karşılamasını, onların ağırılanmasını, eğlenmesi ve rahat etmesini sağlayan kişidir. Bayraktar, "Dügün Kâhyası"ndan başka birisi olup düğün öncesi, damadın en yakınları biri arasından tayin edilir. Dügün, bayraktar ve düğün kâhyasının birlikte kız evine giderler. Kız evinin bayraktarı, misafirleri silah sıkarak ve davul-zurnanın yöreye mahsus havaları ile karışlar. Silah sıkamak "Hoş geldiniz." anlamına

gelir. Bayraktara para ya da bir hediye verilir ve ondan bayrağı evin çatısına asması istenir. Bayrak, namusu timsal eder. Dügün, izin alındıktan sonra oğlan evinin bacasına, bayraktar tarafından silah ve davul zurna sesleri arasında dikilmesiyle başlar.

Bir köyden başka bir köye gelin almaya giden oğlan evinin yolu, köyün girişinden önce kız evinin bayraktarları tarafından kesilir. Gelen gruba kız evinin bayraktarı; (*Nereden gelip nereye gidiyorsun? / Hızır kim, hazır kim? / Bayrak nereden icad oldu? / Neden beyaz idi? Niçin kızardı? / Bayrağın ağacı hangi ağaçtan yapılmıştır? / Bayrak kaç iğne ile dikilmiştir? / Kaçı içeride kaç dışarıdadır? / İğnesi nedir? İpliği nedir? / Bayrağın piri kimdir? / Bayrak mı büyüktür? Sancak mı büyüktür? / Bayrak neyi, sancak neyi temsil eder? / Devlet mi büyüktür? Ordu mu büyüktür*) şeklinde sorular sorar.

Bunların cevapları sırasıyla şöyledir: *Hızır'dan gelip hazıra gidiyoruz. / Hızır siz, hazır olan biziz. / Cennet-i Ala'dan icad oldu. / Şehidlerin kanından dolayı kırmızı oldu. / Çavdar ağacından yapılmıştır. / 1001 adet iğne ile dikilmiştir. / 1000'i içeride, bir'i dışarıdadır. / İğnesi sırdır. İpliği nurdur. / Bayrağın piri Abdülvahab Gazi'dir. (Abdülvahab Gazi Peygamber'imizin sancaktarı olup, Sivas'ta yatmaktadır.) / Bayrak büyüktür. / Bayrak Milleti/Devleti, sancak orduyu temsil eder. / Devlet / Millet büyüktür.*

Oğlan evinin bayraktarı bunlara cevap veremezse, ondan karşılanması güç taleplerde bulunulur. Tosun, koyun, tabanca istenir. Ancak uzun anlaşmalar sonrası sonu uygun bir cezada karar kılmır ve gelenlere yol verilir.

Sivas'ın köylerinde salâvatlamalar kına gecelerinde ve kız evi ile oğlan evi-

nin karşılaşmaları sırasında olmak üzere iki yerde icra edilir.

1. Kına gecesi salâvatları

Kız evinde geline kına yakılırken gelinin başına kırmızı bir örtü tutulur. Çarşafı tutanlar karşılıklı olarak çarşafı sallamaya başlarlar. Bu sırada bayraktar gelini şu sözlerle salâvatlamaya başlar.

Gökten indi bir kırat / Kanatları kat kat / Kim Hakk'ı sever ise / Verelim Muhammed Mustafa'ya salâvat

Gökten indi bir kuzu / Kanatları kırmızı / Kim Hakk'ı sever ise / Verelim Muhammed Mustafa'ya salâvat

Peygamber'den kaldı bu adet / Boynumuza farz ile sünnet / Kim Hakk'ı sever ise / Verelim Muhammed Mustafa'ya salâvat (Atmaca 2005: 34-35)

2. Dügüncülerin Salâvatlamaları

Yıldızeli'nin Ortaklar Çavuşlu Köyünde de düğün sırasında, salâvatlamalar söylenir. Oğlan eviyle kız evinin karşılaşması esnasında taraflar karşılıklı olarak birbirlerine şu salâvatlamaları söylerler.

Yumurtanın yarısı / Yere düştü sarısı / Büyüklere gelin oldu / Küçüklere darısı / Allah Allah illallah / Verelim Muhammed'e salâvat sallâley

Sıra sıra söğütler / Birbirini öğütleler / Gelin olan kız için / Salâvat versin yiğitler / Allah Allah illallah / Verelim Muhammed'e salâvat sallâley

Sıra sıra kavaklar / Arasından baktılar / Bizim kızın bağırını / Pek küçükten yaktılar / Allah Allah illallah / Verelim Muhammed'e salâvat sallâley

Havalar bulutlandı / Bulutlar kilitlendi / Çek bayraktar bayrağın / Ayrılık gerçekleşti / Allah Allah illallah / Verelim Muhammed'e salâvat sallâley

Hey humdurdu humdurdu / Ay tu-

tuldu gün durdu / Muhammed Ali sağ yandayken / Sol yanına kim durdu / Allah Allah illallah / Verelim Muhammed'e salâvat sallâley

Şu dağlar çiçeklendi / Çiçeği pürçeklendi / Çek bayraktar bayrağı / Ayrılık gerçekleşti / Allah Allah illallah / Verelim Muhammed'e salâvat sallâley

Hey arılar arılar / Yiğit yolu yarılar / Bir salâvat da siz verin / Tosba(ğa) başı karılar / Allah Allah illallah / Verelim Muhammed'e salâvat sallâley

Düğün eder birimiz / Bayrak çeker varımız / Abdul vahap gazi pirimiz / Allah Allah illallah / Verelim Muhammed'e salâvat sallâley

Soru: O nedir ki dal üstünde dallanır / O nedir ki sağa sola sallanır / O nedir ki ne verirsene aldanır / Allah Allah illallah / Verelim Muhammed'e salâvat sallâley

Cevap: O ağaçtır dal üstünde dallanır / O beşiktir sağa sola sallanır / O çocuktur ne verirsene aldanır / Allah Allah illallah / Allah Allah illallah / Verelim Muhammed'e salâvat sallâley (Kaynak şahıs, 1983 Yıldızeli doğumlu, lise mezunu Aydın Doğan. Derleme tarihi: 2005.)

Divriği'de de gelin götürülürken salâvatlama söylenir. Gelin, baba evinden çıkarılırken ve gelin gittiği eve girerken; mutlu mesut olması ve çocuğu olması, gittiği eve hayırlar götürsün dileğiyle salâvatlanır.

Keven gibi köklü ola / Keklik gibi cücükü ola / Kime kız verir isen / Verelim Muhammed'e selâvat

Karşıdan gelir kırat / Kanatları kat kat / Kim Hakk'ı sever ise / Verelim Muhammed'e selâvat

Gökten indi dört kitap / Kanatları kat kat / Kim Hakk'ı sever ise / Verelim Muhammed'e selâvat

Gökten indi bir kuzu / Kanatları kırmızı / Kim Allah'ı severse / Selâvatlasın bu kıızı /

*Fatma anamızdan kaldı bu adet /
Boynumuza farz inen sünnet / Fatma
ananın cemaline / Verelim Muhammed'e
salâvat*

*Hak'tan oldu inayet / Okudum ayet
ayet / Peygamberler cemaline / Verelim
Muhammed'e salâvat*

*Şimdi de gelini aldım destime /
Yüz sürelim evliyaların postuna / Ne-
cef deryasında Ali üstüne / Verelim
Muhammed'e salâvat (Atmaca 2005:
9-11)*

Sivas'ın merkez köylerinden olan Karacaıyır'da ve onun mezarı olan Pınarlı'da da salâvatlama geleneği bütün canlılığıyla devam etmektedir. Köyde düğünler 4 gün sürer. Düğün perşembe günü damat evinin önünde uzun ve yüksek bir direğe bayrak asmakla başlar. Bayrak, bayraktar tarafından asılır. *Bayraktar*; düğünde bayrak taşıma ve oğlan evine bayrak asma işini üstlenen kişidir. Düğünün ahenkli geçmesinde önemli derecede rol oynar. Asıl önemli işi ise, gelinin baba evinden alınması sırasında öne düşüp maniler söylemesidir. Böylelikle kültürümüzde bayraktar manileri diye anılan maniler vücut bulmuştur. Köyün gençleri bir araya gelir ve bayrağı salâvatlayarak dikerler. Bayrak salâvatı gençler iki guruba ayrılıp, soru cevap şeklinde olur. Nakarat bölümleri ise hep birlikte söylenir.

*Peygamberden kaldı bu adet / Hem
farzdır hem sünnet / Peygamber adına
verelim /*

*Muhammed'e salâvat sallâ / Ley
Muhammed*

*Soru: Bayraktar bayrağını kaldır /
Yönünü kibleye döndür / Sana bir su-
alim var / Bayrağın piri kimdir / Peygam-
ber adına verelim / Muhammed'e salâvat
sallâ / Ley Muhammed*

*Cevap: Bayraktar bayrağın kaldır-
dı / Yönünü kibleye döndürdü / Bayrağın*

*pirin sorarsın / Abdulvahabi Gazi'dir /
Peygamber adına verelim / Muhammed'e
salâvat sallâ / Ley Muhammed*

*Soru: Mim üstünde mim durur /
Cim üstünde cim durur / Peygamber
Miraçtayken / Sağ yanında kim durur /
Peygamber adına verelim / Muhammede
salâvat sallâ / Ley Muhammed.*

*Cevap: Mim üstünde mim durur /
Cim üstünde cim durur / Peygamber
Miraçtayken / Sağında Cebrail durur /
Peygamber adına verelim / Muhammed'e
salâvat sallâ /*

Ley Muhammed

*Soru: Bilin mi ilimin başını / Ne ile
kestiler kandil taşını / O kim idi kesti
kendi başını / Peygamber adına verelim /
Muhammed'e salâvat sallâ / Ley Mu-
hammed*

*Cevap: İlimin başı budur / Eylemek
sabırdır / Kendi başın kesen / Gökteki
buluttur / Peygamber adına verelim /
Muhammed'e salâvat sallâ / Ley Mu-
hammed*

*Soru: Bayrağı çeken bir kişi / Bilir
misin biri beşi / Senden bir sualim var /
Nedir bayrağın dikişi / Peygamber adına
verelim / Muhammed'e salâvat sallâ /
Ley Muhammed*

*Cevap: Bayrağı çeken bir kişi / Bi-
lirim biri beşi / Benden cevap sorarsan /
Nurdur bayrağın dikişi / Peygamber adı-
na verelim / Muhammed'e salâvat sallâ
/ Ley Muhammed*

*Soru: Göğdür havanın yüzü / Sana
derim bu sözü / Deryada bir iz vardır /
O iz ki kimin izi / Peygamber adına ve-
relim / Muhammed'e salâvat sallâ / Ley
Muhammed*

*Cevap: Göğdür havanın yüzü / Bana
mı dersin bu sözü / Benden cevap ister
isen / Hızır Aleyhisselâm'ın izi / Peygam-
ber adına verelim / Muhammed'e salâvat
sallâ / Ley Muhammed*

Bu şekilde salâvatlaşıp bayrak di-

kildikten sonra, o gün, her hangi bir iş yapılmaz. Cuma günü köyün gençleri davul zurna eşliğinde köyün genç erkekleri ve kızları halaylar çekerler. Gündüz köyün bayanları, hediye götürerek kızın çeyizini görmeye gider, akşam da erkekler tarafından çeyiz yazılır ve iki senet yapıp şahitler huzurunda imzalanır. Senetler gelinin ve damadın babasına verilir.

Cumartesi günü damat yıkanmaya ve tıraş olmaya düğün mevrada ise nahiyeye, nahiyeye de ise mevraya götürülür. Damat yıkamaya götürülürken davul zurna eşliğinde halaylar çekilir. Damat yıkanıp, damat tıraşı olduktan sonra kıyafeti giydirilir. Al denilen ve üzeri ay yıldızlı bayraklı şal, damadın omuzlarına konulur. Bu sırada damat gençler tarafından salâvatlanır. Bir grup soru sorar, karşı taraf cevaplar.

Her kim sever Allah'ı/ Mahrum kalmaz billahi/ Ondan gayrı bir dahi/ Peygamber adına verelim/ Muhammed'e salâvat sallâ / Ley Muhammed

Soru: *Yere vurdum yumruğu/ Budur Hakk'ın buyruğu/ İsmail'e inen koçun/ Kaç batmandır kuyruğu/ Peygamber adına verelim/ Muhammed'e salâvat sallâ / Ley Muhammed*

Cevap: *Yere vurdum yumruğu/ Budur Hakk'ın buyruğu/ İsmail'e inen koçun/ 500 batman kuyruğu/ Peygamber adına verelim/ Muhammed'e salâvat sallâ / Ley Muhammed*

Soru: *Bir nedir beş nedir/ Sürünün önünde koç nedir/ On beşinde kocayıp/ Otuzunda genç nedir/ Peygamber adına verelim/ Muhammed'e salâvat sallâ / Ley Muhammed*

Cevap: *Bir Allah, beş vakit namaz/ Sürünün önünde koç imam/ On beşinde kocayıp/ Otuzunda genceler ay/ Peygamber adına verelim/ Muhammed'e salâvat sallâ / Ley Muhammed*

Soru: *Hey elledi elledi/ Minareyi kim salladı/ Minarenin üstünde/ Karıncayı kim tuttu kim nalladı/ Peygamber adına verelim/ Muhammed'e salâvat sallâ / Ley Muhammed*

Cevap: *Hey elledi elledi/ Minareyi kim salladı/ Minarenin üstünde/ Karıncayı Cebrail tuttu/ Sultan süleyman nalladı/ Peygamber adına verelim/ Muhammed'e salâvat sallâ / Ley Muhammed*

Karşı köyden alınan damat köyün sayfiye yerleri halaylar çekilerek gezdirildikten sonra eve getirilir. Akşam kına gecesi olur. (Kaynak şahıs, 1958 yılı Sivas'ta doğumlu olan ve halen Sivas Endüstri Meslek Lisesinde memur olarak çalışan İbrahim Yanar. Derleme tarihi: 2004)

3. Pehlivan Salâvatlamaları

Salâvatlamaların üçüncü bir şekli de pehlivan okşamalarıdır. Meydanlarda yapılan güreşler, yağlı ve karakucak olmak üzere iki çeşittir. Pehlivanlar, cüssesine göre deste, ayak, büyük orta, küçük orta, başaltı ve baş gruplarına ayrılır. Güreşler deste ile başlar, baş güreşi ile sona erer. Pehlivanlar, kendi aralarında güreş hakemi olan cazgır tarafından eşleştirilir. Cazgır pehlivanları kibleye çevirir. Eli ile sırtlarına yavaşça vurur, eğilmelerini ister. Pehlivanlar rükûa varır gibi eğilir ellerini dizlerine korlar. Cazgır, bir elini havaya kaldırır, sonu salâvat ile biten manzum sözlerle onları yüreklendirir ve güreşe hazırlar. Bu sözler aynı zamanda tekerleme niteliği de taşıyor "okşama" sözleridir. Okşama sözlerinden sonra müsabaka başlar. Düğün sahibi yahut tertip heyeti üstün gelen pehlivanlara dana, inek, koç, kuzu veya para verir.

Okşamalarda, pehlivanların özelliklerine, önceki zamanlarda yaşamış yiğitlere, din büyüklerine, öğütlere ve

ikazlara yer verilir. Kimi zaman cazgır, birtakım mizahi sözlerle halkı güldürür, güreşlere renk katar. Okşamaların en önemli özelliklerinden birisi, pehlivanları psikolojik güreşe hazırlamalarıdır. Örnek olması bakımında Sivas'ın eski güreşçilerinden Fahri Er'in tespit ettiği bir okşamayı kaydediyorum.

Beyler, Ağalar/ Ergani'de çoktur bakır/ Buna derler meşhur Çakır/ Yılan gibi akar/ Akrep gibi sokar/ Elini yandan takar/ Evini başına yıkar/ Helemeden helemeden/ Sakın kendini dolamadan/ Toza toprağa belenmeden/ Dinleyin ağalar eyleyin seyran/ Pirlerden erlere kaldı bu meydan/ Kılıcımız kan kalkanımız kan/ Pirimiz Hazret-i Hamza Pehlivan/ İki yiğit çıkmış meydana/ İki de birbirinden merdane/ Pehlivan pehlivan/ Büyüğüm diye övünme/ Pehlivan pehlivan/ Küçüğüm diye yerinme/ Analar çeker zahmeti/ Babalar bilmez kıymeti/ Hepimiz de ahır zaman ümmeti/ El paçada diz yerde/ Güreşelim üz yerde/ Pehlivan pehlivan/ Alta düşersen kalkiver durma/ Üste çıkarsan sarıver sarma/ Deve dengi kış inginden sakın haaa/ Söğüt ağacından odun olmaz/ Çingene kızından kadın olmaz/ Her kadın da yiğit doğuramaz/ Allah allah ilallah/ Verelim Muhammed'e salavat/ Sallialâ ... Muhammed Er 1974: 10)

Sonuç

Anadolu'da daha çok, ekinlerin hasat edilmesi sırasında, düğünlerde ve pehlivanları meydana sürerken icra edilen ve inançla eğlencenin sentezi olarak karışımıza çıkan salâvatlamalar, insanların gönlüne heyecan, ahenk ve coşku veren edebî ürünlerdir. Sonunda Hz. Muhammed'i özellikle zikretmek esastır. Bazı salâvatların asıl metni manilerden oluşmaktadır. Bu maniler bayraktar manileridir. Manilere dilek sözleri ekle-

nerek salâvatlama metni oluşturulmuştur. Ancak bir kısmının metni üçlüklere salâvat getirmek suretiyle oluşturulmuştur. Salâvat kısmının ölçüsü fazladır. Salâvatlamaların birçoğu dinî konularda olup soru cevap tarzındadır.

NOTLAR

- 1 Allâh'ım! İbrahim'in âline rahmet ettiğin gibi Muhammed'e ve âline de rahmet et. Allâh'ım! İbrahim'in âline hayır ve bereket lütfettiğin gibi Muhammed'e ve âline de hayır ve bereket ihsan et. Şüphesiz Sen övülmeye lâyık ve yücesin.

KAYNAKLAR

- Altuntaş, Halil-Muzaffer Şahin, (2005), Kur'an-ı kerim Meali, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayını, Ankara,
- Atmaca, Sakine (2005), *Çamşulu Yöresi Sözlü Ürünleri*, Sivas (Basılmamış Lisans Tezi).
- Doğan, Aydın (2005) (Kaynak şahıs, Sivas Yıldızeli 1983 doğumlu olup lise mezunudur.)
- Er, Fahri (Mart 1974), "Güreş Folkloru- Cazgır ve Davul", *Sivas Folkloru*, C.II, S, 14.
http://www.islamiyet.gen.tr/salavat/salavat_nedir.ph
- Öz, Mehmet Ali (1999), *Bütün Yönleriyle Gürün*, İstanbul.
- Özen, Kutlu (1981), "Divriği Köylerinde Ekin Sonu Törenleri (Ekin Salâvatlama)" *Türk Folkloru*, S. 20-21, Mart-Nisan 1981, İstanbul.
- Özen, Kutlu (1987)"Divriği Köylerinde Ekin Salâvatlama ve Kaba Yele Karşı Gitme Törenleri", *III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, C. IV, Ankara.
- Yanar, İbrahim (2004) (Kaynak şahıs, 1958 yılında Sivas'ta doğmuş olup halen Endüstri Meslek Lisesinde memur olarak çalışmaktadır.)